

Antimonopolní úřad chce, aby firmy vrátily **recyklační poplatky**, které vybírají. Nebo je spíš převedly do státního rozpočtu.

JAN CHARVÁT

PRAHA Koupili jste si k Vánocům třeba novou lednici nebo pračku? Přibližně tři sta korun jste zaplatili zbytečně. Alespoň to tak vidí antimonopolní úřad. Vyplývá to z jeho stanoviska k recyklačním poplatkům, které jsou zahrnuty v ceně spotřební a domácí elektroniky nebo i plastových lahv s pitím.

Společnosti zajišťující za tyto peníze ekologickou likvidaci výrobků (například Asekol, Elektrowin či obalová společnost Eko-kom) s nimi podle posudku nakládají nepřehledně, poškozují trh a neexistují mechanismy kontroly těchto firem. Poplatky navíc vybírají i přesto, že odpad často není ničím nežádoucím, ale cennou surovinou, píše také ve stanovisku Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS). To si na základě množství se stížností vyžádalo ministerstvo životního prostředí.

Firmy se stanovisku antimonopolních úředníků brání, postupují prý v souladu se zákonem. „Poplatky se v průběhu let postupně snižují. Využíváme je výhradně k zabezpečení činností spojených se zpětným odběrem, odděleným sběrem vysloužilých elektrospotřebičů a k jejich recyklaci či ekologické likvidaci,“ uvedla za Asekol Hana Ansorgová.

Podobně reagovala ředitelka zákaznického oddělení Elektrowina Taťána Pokorná s tím, že recyklační poplatky byly od roku 2005, kdy začala platit zákonná povinnost recyklace vyrobeného zboží, postupně snižovány.

„Vážné znepokojení“

Antimonopolní úřad však na svém stanovisku trvá a je „vážně znepokojen nad stavem soutěžního prostředí v kolektivním sběru“. „Služby zajišťují monopolní hráči, kteří stanovují původcům odpadů objektivně nepřezkoumatelně vyšší a vyšší poplatkové povinnosti, přenášené k tomu na koncové spotřebitele, občany,“ řekl LN předseda ÚOHS Petr Rafaj.

Podle stanoviska úřadu by vybrané poplatky měly být dokonce vráceny nebo převedeny do státního rozpočtu. Ministerstvo nyní připravuje novou odpadovou legislativu, která by měla poznatky ÚOHS zohlednit.

Poplatky vybírají takzvané kolektivní systémy, tedy firmy, které si založili výrobci a prodejci zboží, aby za ně zajistily zákonem požadovanou míru recyklace jejich výrobků.

Výrobci poplatky pravidelně odvádí kolektivním systémům a naučují si je do ceny zboží, třeba za lednici se platí zhruba 300 korun navíc.

Registrace do jednoho z šesti ko-

FOT: SHUTTERSTOCK, DBR-DSPADY, CZ / KOLAR SIGMA / LN

Od spotřebitele k recyklaci a novému použití materiálu

spotřebitel

Koupí si například lednici a s ní zaplatí **recyklační poplatek**.

obce

Poté, co lednička doslouží, stane se **odpadem**, který shromažďují obce.

společnosti organizující recyklaci

Takzvané **kolektivní systémy**, tedy společnosti, které **zastupují výrobce elektroniky**. Mají za úkol za vybrané recyklační poplatky zajistit za producenty zákonem stanovenou míru recyklace. Tedy předají starou lednici zpracovateli. Zároveň finančně motivují obec, aby od občanů vybrala co nejvíce odpadu.

firma	zajišťuje recyklaci
■ Asekol	mj. informační techniky, spotřebitelská zařízení
■ Ekolamp	osvětlovacích zařízení
■ Elektrowin	domácích spotřebičů
■ Rema	mj. lékařských nástrojů
■ Retela	mj. přístrojů pro monitorování a kontrolu
■ OFO - recykling	mj. hraček, výdejních automatů
■ Eko-kom	obalů (plastových, papírových, skleněných apod.)
■ Ecobat	akumulátorů a baterií

zpracovatel odpadu

Výrobek **zrecykluje**, rozloží ho na cenné suroviny a zbylý odpad.

zbylý odpad

Zbytky výrobků, které jsou považovány za **nehodné pro nové využití**. Jde většinou na skládky.

trh

Cenné suroviny **se prodají** na trhu.

průmysl

Z nakoupeného odpadu vyprodukuje **nové výrobky**. Například cena **kilogramu cínů** se na světových trzích nyní pohybuje kolem **125 korun**. Prodat se dá také **plast**, o kterém se začíná mluvit jako o bílém zlatě. Jeho cena se pohybuje kolem **15 korun**. Používá se hlavně v automobilovém průmyslu.

ektivních systémů sběru elektroodpadu, které mají rozdělené jednotlivé segmenty elektra, je povinná. Drtivou většinu trhu s elektroodpadem ovládají společnosti Asekol, Elektrowin a Ekolamp, na jejichž účtech podle odhadů končí zhruba 80 procent z vybraných poplatků.

Recyklaci plastových, skleněných či papírových obalů zajišťuje Eko-kom.

Miliardy v poplatcích

Nadační fond proti korupci spočítal, že v průběhu let 2005–2012 kolektivní systémy vybraly na recyklačních poplatcích nejméně 10 mi-

liard korun. Podle oficiálních statistik ministerstva se přitom průměrně vrátila jen asi pětina zakoupených elektrozařízení. Jestliže byly vybrané recyklační poplatky použity ve shodě s předpisy, zůstalo podle fondu na účtech uvedených firem zhruba osm miliard korun.

A jejich správa je podle ÚOHS naprosto nepřehledná. Výši poplatků si tyto společnosti určují samy a v několika případech je v minulosti zvýšily, aniž by vysvětlily proč. Není jasné, co se z poplatků vlastně financuje ani jakým způsobem kolektivní systémy peníze přerozdělí mezi obce a popřípadě mezi

recyklační společnosti, aby zajistily recyklaci výrobků.

Množství recyklovaného odpadu se díky existenci kolektivních systémů v minulosti výrazně zvýšilo. Loni Češi zpět odevzdali přibližně 50 tisíc tun elektroodpadu, což odpovídá asi třetině hmotnosti elektrozařízení dodaného na trh.

Od roku 2016 přitom budou prodejci muset zajistit zpětný odběr 45 procent elektrozařízení. Růst hmotnosti sebraného odpadu už třetím rokem stagnuje, a to především kvůli nelegálním výkupnám kovů a kvůli vyhazování spotřebičů do popelnic.